

PROFESSIONAL TA'LIM MUASSASASI TALABALARIDA G'OYAVIY-MAFKURAVIY KOMPETENTLIKNI RIVOJLANTIRISH

Dadaboyev Suhrob Mansurjonovich

Farg'ona Davlat Universiteti “Pedagogika nazariyasi va tarixi” yo‘nalishi

2-bosqich magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada professional ta'lim muassasasi talabalarida g'oyaviy-mafkuraviy kompetentlikni rivojlantirish hamda ularda kasbiy, huquqiy, milliy, ma'naviy-ma'rifiy, mafkuraviy va madaniy jihatdan talabalarning kompetentligini rivojlantirish masalalari haqida so‘z boradi.

Kalit so‘zlar: “Professional ta'lim”, “g'oya”, “mafкура”, “kompetentsiya”, “kompetentlik”, “g'oyaviy-mafkuraviy kompetentlik”.

DEVELOPMENT OF IDEOLOGICAL AND IDEOLOGICAL COMPETENCE IN STUDENTS OF PROFESSIONAL EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Annotation: This article talks about the development of ideological and ideological competence of students of professional educational institutions and the development of professional, legal, national, spiritual-educational, ideological and cultural competence of students.

Key words: "Professional education", "idea", "ideology", "competence", "competence", "ideological-ideological competence".

Bugungi kunda ta'lim sohasini tubdan takomillashtirish davr talabiga aylangan. Ushbu talabdan kelib chiqqan holda, ta'lim sohasidagi munosabatlarni tartibga soluvchi qonunlar qabul qilinmoqda. Jumladan, O'zbekiston Respublikasining “Ta'lim to'g'risida”gi qonuni 2020 yil 23 sentyabr¹⁶ kuni qabul qilingan bo'lib, uning maqsadi

¹⁶ O'zbekiston Respublikasining “Ta'lim to'g'risida”gi qonuni

ta`lim sohasidagi munosabatlarni tartibga solishdan iborat.

Mazkur Qonunga asosan ta`lim sohasidagi asosiy printsiplar, ta`lim tizimi, turlari va shakllari aniq belgilab qo'yildi.

Qonunga ko'ra, davlat oliy ta`lim, o'rta maxsus, professional ta`lim muassasalari va ularning filiallari, shuningdek davlat ishtirokidagi oliy, o'rta maxsus, professional ta`lim tashkilotlari va ularning filiallari prezident yoki hukumat qarorlari bilan tashkil etiladigan bo'ldi.

Prezidentimiz tomonidan 2019 yilning 6 sentyabrida «Professional ta`lim tizimini yanada takomillashtirishga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida»gi farmon¹⁷, ushbu muhim hujjat ijrosini ta'minlash maqsadida Vazirlar Mahkamasining «O'zbekiston Respublikasida uzluksiz boshlang'ich, o'rta va o'rta maxsus professional ta`lim tizimini tartibga soluvchi normativ-huquqiy hujjatlarni tasdiqlash to'g'risida»gi qarori¹⁸ qabul qilinib, professional ta`limni tashkil etish va amalga oshirish tartiblari belgilab berildi.

Bugungi kunda respublikamizda professional ta`lim tizimiga juda katta e'tibor qaratilmoqda. Xususan, joriy yilda Prezidentimiz SH.M.Mirziyoyevning 2022 yil 16-iyundagi «Oliy va o'rta maxsus ta`lim vazirligi boshqaruvi tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi PQ-284-son qarori¹⁹ qabul qilingani bunga yaqqol misol bo'ladi. Qarorga ko'ra Oliy va o'rta maxsus ta`lim vazirligining markaziy apparati tuzilmasida Professional ta`lim-o'quv metodik muvofiqlashtirish bosh boshqarmasi negizida Professional ta`lim muassasalari faoliyatini muvofiqlashtirish departamenti tashkil etilgani va oliy va o'rta maxsus ta`lim vazirining professional ta`limni rivojlantirish masalalari bo'yicha o'rinbosari lavozimi kiritilishi bugungi kunda ushbu tizimga yanada e'tibor berilayotganidan dalolat beradi.

Bilamizki professional ta`lim mehnat bozoridagi kadrlarga bo'lgan real ehtiyoj, ish beruvchilarning takliflari hamda "Hayot davomida ta`lim olish" printsipli asosida

¹⁷ 2019 yilning 6 sentyabrida «Professional ta`lim tizimini yanada takomillashtirishga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida»gi farmon

¹⁸ Vazirlar Mahkamasining «O'zbekiston Respublikasida uzluksiz boshlang'ich, o'rta va o'rta maxsus professional ta`lim tizimini tartibga soluvchi normativ-huquqiy hujjatlarni tasdiqlash to'g'risida»gi qarori

¹⁹ Prezidentimiz SH.M.Mirziyoyevning 2022 yil 16-iyundagi «Oliy va o'rta maxsus ta`lim vazirligi boshqaruvi tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi PQ-284-son qarori

ta`lim olishga mo`ljallangan bo`lib ushbu tizimda 11-sinfni tamomlagan o`quvchilar va turli o`spirin yoshdagi o`quvchilar taxsil oladi.

Professional ta`lim muassasasi talabalarida g`oyaviy-mafkuraviy kompetentlikni rivojlantirish huquqiy madaniyatning muhim omili xisoblanadi. G`oyaviy-mafkuraviy kompetentlikni rivojlantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari, muammoning falsafiy, pedagogik-psixologik adabiyotlarda o`rganilishi keng yoritib berilgan.

Talabalarda g`oyaviy-mafkuraviy kompetentlikni rivojlantirishning informatsion-kognitiv komponenti g`oya va mafkuralarga doir axborotlar ustida ishlash, axborotlarni mustaqil tahlil etish va to`g`ri xulosalar chiqarish, kommunikativ ta`sir ko`rsatish usullarini bilish va amaliyotda qo`llay olishni ko`zda tutadi.

Talabalarda g`oyaviy-mafkuraviy kompetentlikni rivojlantirishning faoliyatga doir komponenti mustaqil ravishda g`oyaviy-mafkuraviy qarashlarni taqqoslash, o`zining g`oyaviy immunitetini mustahkamlash, g`oyaviy-mafkuraviy targ`ibot-tashviqot ishlarini amalga oshirish, jaholatga qarshi mahrifat bilan kurashishning samarali usullarini qo`llay olishni o`z ichiga qamrab oladi.

Talabalarda g`oyaviy-mafkuraviy kompetentlikni rivojlantirishning aksiologik komponenti talabalarda jamiyatda amalga oshirilayotgan islohotlarga aksiologik ong, munosabat, yo`nalganlikni tarkib toptirish, bo`lajak kasb egalarida kasbiy faoliyatga qadriyatli yondashuvni ko`zda tutadi.

Talabalarda g`oyaviy-mafkuraviy kompetentlikni rivojlantirish integral tavsifga ega bo`lib, emotsional-motivatsion, informatsion-kognitiv, faoliyatga doir va aksiologik komponentlar birligi va o`zaro aloqadorligini taqozo etib, hamkorlik pedagogikasi, mafkuraviy profilaktika, mafkuraviy pedagogika va faol fuqarolik pozitsiyasining imkoniyatlarini kengaytirishni talab etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi qonuni
2. 2019 yilning 6 sentyabrida «Professional ta’lim tizimini yanada takomillashtirishga doir qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida»gi farmoni
3. Vazirlar Mahkamasining «O‘zbekiston Respublikasida uzluksiz boshlang‘ich, o‘rta va o‘rta maxsus professional ta’lim tizimini tartibga soluvchi normativ-huquqiy hujjatlarni tasdiqlash to‘g‘risida»gi qarori
4. Prezidentimiz SH.M.Mirziyoyevning 2022 yil 16-iyundagi «Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi boshqaruvi tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida»gi PQ-284-son qarori